GRANT journal
ISSN 1805-062X, 1805-0638 (online)
Vol. 12, issue 02
EUROPEAN GRANT PROJECTS | RESULTS | RESEARCH & DEVELOPMENT | SCIENCE

Právny rámec ESG

Jana Skýpalová[1]

[1] Katedra financií/Oddelenie verejných financií a riadenia verejných výdavkov, Národohospodárska fakulta Ekonomickej univerzity v Bratislave; Dolnozemská cesta 1, 852 35 Bratislava, Slovenská republika; jana.skypalova@euba.sk

Grant: APVV-20-0338
Název grantu: Hybné sily ekonomického rastu a prežitie firiem v šiestej K-vlne
Oborové zaměření: AH - Ekonomie

© GRANT Journal, MAGNANIMITAS Assn.

Abstrakt Snaha o udržateľnosť, ochrana životného prostredia, boj s odpadom či klimatickými zmenami charakterizujú súčasnú spoločnosť a svoju podobu našli aj v prípade zodpovedného investovania pod pojmom ESG, ktorý odráža, ako sa spoločnosti správajú k životnému prostrediu, zamestnancom či svojmu okoliu, čo následne zohľadňujú investori. Dôvod, prečo sa však u nás o ESG čoraz viac zaujíma aj širšia verejnosť a nielen investori, je fakt, že EÚ dnes stojí celosvetovo na čele implementácie ESG a svoju reguláciu v tejto oblasti zameriava na podporu investícií ESG. Príspevok poskytuje stručný prehľad legislatívneho rámca ESG, ktorý vytvorila v posledných rokoch svojou činnosťou EÚ a vďaka tomu podporila tento súčasný fenomén.

Kľúčové slová ESG, environmentálny, sociálny, riadiaci, právny rámec

1. CHARAKTERISTIKA POJMU „ESG“

Klimatické zmeny a otázky životného prostredia sú na programe svetových politikov už celé desaťročia, ale až nedávno sa vystupňovalo úsilie na potlačenie klimatických zmien a ich dopadov (Redondo Alamillos, de Mariz, 2022). Podľa Kao (2023) práve to, že v posledných rokoch zmena klímy ovplyvnila životné prostredie ľudí a narástlo povedomie o ľudských právach a pracovnej sile, viedlo k tomu, že sa vo všetkých oblastiach života začal klásť veľký dôraz na tzv. ESG.

ESG predstavuje rámec, podľa ktorého môžu byť spoločnosti hodnotené z hľadiska širokého spektra spoločensky žiaducich cieľov. Popisuje súbor faktorov používaných na meranie nefinančných dopadov konkrétnych investícií a spoločností. ESG tiež poskytuje celý rad obchodných a investičných príležitostí (Bergman, Deckelbaum, Karp, 2020). Tento koncept obsahuje tieto 3 faktory:

1. environmentálne (E),
2. sociálne (S) a
3. riadiace (G).

Ide o tri kľúčové oblasti, ktorými sa zaoberajú investori, analytici a spoločnosti, aby zhodnotili a zvážili riziká a príležitosti spojené s investíciami. ESG faktory zohľadňujú environmentálne a sociálne dôsledky, ako aj spôsob, akým sú spoločnosti riadené a vykonávajú svoje hospodárske činnosti. Cieľom je poskytnúť väčšiu transparentnosť a zodpovednosť spoločností, a tým prispieť k udržateľnému rozvoju. ESG pritom vychádza zo zodpovedného investovania (Li et al., 2021).

Písmeno „E“ zachytáva energetickú účinnosť, uhlíkovú stopu, emisie skleníkových plynov, odlesňovanie, biodiverzitu, klimatické zmeny a zmierňovanie znečistenia, odpadové hospodárstvo a spotrebu vody (Bergman, Deckelbaum, Karp, 2020).

Písmeno „S“ zahŕňa pracovné normy, mzdy a benefity, rozmanitosť na pracovisku a v správnej rade, rasovú spravodlivosť, rovnosť odmeňovania, ľudské práva, riadenie talentov, vzťahy s komunitou, ochranu súkromia a údajov, zdravie a bezpečnosť, riadenie dodávateľského reťazca a ďalší ľudský kapitál a otázky sociálnej spravodlivosti (Bergman, Deckelbaum, Karp, 2020).

Písmeno „G“ pokrýva riadenie kategórií „E“ a „S“ – zloženie a štruktúra predstavenstva spoločnosti, strategický dohľad a dodržiavanie udržateľnosti, odmeňovanie vedúcich pracovníkov, politické príspevky a lobing a úplatkárstvo a korupcia (Bergman, Deckelbaum, Karp, 2020).

Na spoločnosti po celom svete boli kladené najmä požiadavky na transparentnosť a podrobné údaje týkajúce sa environmentálnych rizík a zmierňujúcich opatrení, ktoré sú spojené s auditmi na zvýšenie spoľahlivosti. To, čo podniky pôvodne považovali za riziko poškodenia dobrej povesti, sa neskôr upevnilo novými regulačnými normami. ESG – najmä jeho environmentálna časť – sa dnes považuje za najväčšie riziko pre spoločnosti a investorov (Redondo Alamillos, de Mariz, 2022). Postupne ESG nadobúda kľúčové postavenie pri posudzovaní konkurencieschopností podnikov a krajín. Jeho účelom je posúdiť riziko udržateľnosti spoločnosti skúmaním jej schopnosti riadiť riziká a reagovať na klimatické zmeny, vlny horúčav, stúpanie morí, epidémie, sociálne nepokoje, klimatické predpisy a iné podmienky (Kao, 2023).

Význam ESG podporila práve občianska spoločnosť, ktorá kladie dôraz na riešenie problémov životného prostredia. Akcionári a investori tiež začali požadovať, aby sa spoločnosti zapojili do boja proti klimatickým zmenám. To podporilo zverejňovanie ESG od spoločností, najmä ak ich iniciovali inštitucionálni investori, a ešte viac, keď ich iniciovali dlhodobí inštitucionálni investori (Flammer, Toffel, Viswanathan, 2019). Aktivizmus teda zohráva kľúčovú úlohu v aréne ESG a so sociálnymi médiami na vzostupe ho spoločnosti nemôžu ignorovať (Redondo Alamillos, de Mariz, 2022).

ESG vyrástlo z investičných filozofií sústredených okolo udržateľnosti a následne spoločensky zodpovedného investovania. Prvé snahy sa zamerali na „vylúčenie" spoločností z portfólií najmä kvôli environmentálnym, sociálnym alebo riadiacim záujmom, zatiaľ čo nedávno ESG priaznivo vyznamenalo spoločnosti, ktoré pozitívne prispievajú k prvkom ESG. Zatiaľ čo klíma figuruje v diskusiách o ESG na poprednom mieste, neexistuje jediný zoznam cieľov alebo príkladov ESG a koncepcie ESG sa často prekrývajú. Ako už bolo povedané, tri kategórie ESG sa čoraz viac integrujú do investičných analýz, procesov a rozhodovania (Bergman, Deckelbaum, Karp, 2020).

Ciele zosúladené s ESG sa premietajú aj do širokej škály cieľov a mechanizmov na strane vlád. Európska komisia sa zameriava na rast zelenej infraštruktúry. Európska centrálna banka sa angažuje v ekologizácii finančného systému a spolu s ďalšími centrálnymi bankami vrátane Federálneho rezervného systému USA tvoria Sieť pre ekologizáciu finančného systému (NGFS) (Network for Greening the Financial System). NGFS zahŕňa 83 centrálnych bánk a orgánov dohľadu a 13 pozorovateľov. Dohliadajú na všetky globálne systémovo dôležité banky a dve tretiny medzinárodných systémovo dôležitých poisťovateľov (Redondo Alamillos, de Mariz, 2022).

Faktory, ako je COVID-19, celkové sociálne nepokoje, ako aj extrémne klimatické udalosti posilňujúce ekonomické trendy, akými sú, okrem iného, dekarbonizácia a digitalizácia, budú aj naďalej viesť k tomu, že investori sa budú sústreďovať na investovanie ESG (Papadopoulos, Araujo, Toms, 2020). Nedávne štúdie skutočne ukázali, že investori aktívne reagujú na spoločnosti, ktoré ESG integrovali do svojej stratégie a operácií. Dopyt aj ponuka teda zvyšujú hodnotu ESG (Redondo Alamillos, de Mariz, 2022).

2. LEGISLATÍVNY RÁMEC ESG V EÚ

Európska únia (ďalej aj „EÚ") vydala v poslednom desaťročí významné právne predpisy týkajúce sa ESG a dnes stojí na čele implementácie ESG vo svete. Cieľom jej regulačnej činnosti je nielen podporiť investície ESG, zamerať sa na investorov, aby v procese investičného rozhodovania zohľadnili environmentálne, sociálne a riadiace otázky, ale aj kontrolovať požadované dodržiavanie záväzkov ESG zo strany spoločností a zároveň mať možnosť splniť míľniky Parížskej dohody (Redondo Alamillos a de Mariz, 2022).

Od roku 2017 Európska komisia položila dôležité základy pre súbor nariadení upravujúcich udržateľné investovanie, ktorých cieľom je vytvoriť právny základ, o ktorý sa môžu oprieť spoločnosti v súvislosti s ESG, a zabezpečiť tak pre ne súbor spoľahlivých a podrobných údajoch. Legislatívny rámec ESG v rámci EÚ tvorí niekoľko smerníc a nariadení, ktoré môžeme vnímať ako hlavné piliere, o ktoré sa dá v tejto oblasti oprieť. Týmito základnými piliermi sú:

- smernica o nefinančnom výkazníctve (NFRD),
- smernica o vykazovaní informácií o udržateľnosti podnikov (CSRD),
- nariadenie o taxonómii,
- nariadenie o zverejňovaní informácií o udržateľnom financovaní (SFDR).

Tieto smernice a nariadenie obsahujú skupinu opatrení, ktoré slúžia na naplnenie cieľov Akčného plánu EÚ pre udržateľné financie, ktorý je priamou a ambicióznou odpoveďou na ciele Parížskej dohody a potrebu mobilizovať viac kapitálu. Pôvodný akčný plán z roku 2018 bol doplnený v júli 2021 zverejnením stratégie EÚ pre trvalo udržateľné financovanie s druhou vlnou regulačných iniciatív vrátane dlhopisov spojených s udržateľnosťou a prechodných dlhopisov, úvah o ekologických hypotékach, rozšírenia taxonómie a objasnenia, že zverenecká povinnosť investorov zahŕňa úvahy ESG. Okrem regulačných opatrení EÚ tiež zosúlaďuje svoje ciele financovania s taxonómiou a normami zelených dlhopisov (Bergman, Deckelbaum, Karp, 2020).

2.1 Smernica o nefinančnom výkazníctve (NFRD) a smernica o vykazovaní informácií o udržateľnosti podnikov (CSRD)

Smernica NFRD predstavuje prvú smernicu EÚ zaoberajúcu sa udržateľnosťou. Ide o smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2014/95/EÚ z 22. októbra 2014, ktorou sa mení smernica 2013/34/EÚ, pokiaľ ide o zverejňovanie nefinančných informácií a informácií týkajúcich sa rozmanitosti niektorými veľkými podnikmi a skupinami. Táto smernica nadobudla platnosť v roku 2017, pričom ustanovila dodatočné požiadavky pre spoločností s viac ako 500 zamestnancami, aby zahrnuli do správy o hospodárení aj nefinančný výkaz, ktorého obsahom majú byť informácie týkajúce sa ESG. Cieľom tejto smernice bolo zlepšiť kvalitu údajov dostupných bankám a investorom s cieľom nasmerovať finančné zdroje do udržateľných investícií.

V zmysle článku 19a smernice NFRD sú tieto veľké spoločnosti s viac ako 500 zamestnancami povinné poskytovať prehľad svojich obchodných modelov, politík, výsledkov, hlavných rizík a kľúčových ukazovateľov správania, ktoré sa týkajú:

- environmentálnych záležitostí,
- sociálnych a zamestnaneckých záležitostí,
- dodržiavania ľudských práv,
- boja proti korupcii a úplatkárstvu (EUR-Lex, 2014).

Napriek tomu, že smernica NFRD bola prijatá v roku 2014, nestačila už pokryť potreby EÚ pri jej prechode na udržateľné hospodárstvo. V tejto súvislosti možno spomenúť Akčný plán financovania udržateľného rastu, v ktorom Komisia stanovila sériu opatrení na dosiahnutie cieľov, ako sú napríklad presmerovať toky kapitálu do udržateľných investícií s cieľom dosiahnuť udržateľný a inkluzívny rast, riadiť finančné riziká vyplývajúce zo zmeny klímy, z vyčerpania zdrojov, zo zhoršovania životného prostredia a sociálnych otázok a podporovať transparentnosť a dlhodobý výhľad vo finančnej a hospodárskej činnosti. Ako sa uvádza v bode 2 odôvodnenia smernice CSRD, „nevyhnutným predpokladom na dosiahnutie uvedených cieľov je to, aby určité kategórie podnikov zverejňovali relevantné, porovnateľné a spoľahlivé informácie o udržateľnosti".

Práve dosiahnutie uvedených cieľov viedlo Radu EÚ k tomu, aby 28. novembra 2022 schválila už dlho očakávanú smernicu o vykazovaní informácií o udržateľnosti podnikov (CSRD), ktorá posilňuje existujúce pravidlá o nefinančnom výkazníctve zavedené v smernici NFRD. Do platnosti vstúpila táto smernica v januári tohto roku (2023) a krajiny EÚ, teda aj Slovensko, majú 18 mesiacov na to, aby ju premietli do národnej legislatívy.

Smernica CSRD zavádza podrobnejšie požiadavky na podávanie správ, dopĺňa špecifické požiadavky na podávanie správ so zameraním na nefinančné prvky – veľké spoločnosti a všetky kótované spoločnosti (bez ohľadu na mikropodniky) budú musieť zverejňovať správy, ktoré sa potom budú musieť preveriť, pokiaľ ide o ich politiku týkajúcu sa ochrany životného prostredia, sociálnej zodpovednosti, ľudských práv, boja proti korupcii a úplatkárstvu a diverzity predstavenstva. Zahŕňa podávanie správ o rodovej

rovnosti, zdraví, bezpečnosti alebo emisiách CO2. Táto správa musí zahŕňať riziká a súvisiace činnosti na ich zmierňovanie (Redondo Alamillos, de Mariz, 2022).

Čo je však v súvislosti s touto smernicou najdôležitejšie, netýka sa už len veľkých spoločností, aj to je dôvod, prečo uplatňovanie tejto smernice bude podľa Rady EÚ (2022) prebiehať v štyroch etapách:

1. Prvá etapa sa uskutoční v roku 2025, v ktorom budú musieť za hospodársky rok 2024 vykázať informácie spoločnosti, na ktoré sa už vzťahuje smernica NFRD – ide teda o veľké spoločnosti, ktoré majú viac ako 500 zamestnancov.
2. Druhá etapa nastupuje v roku 2026, v ktorom budú musieť za hospodársky rok 2025 vykázať informácie už aj veľké spoločnosti, na ktoré sa v súčasnosti smernica NFRD nevzťahuje. Stále však hovoríme len o veľkých spoločnostiach nad 500 zamestnancov, ktoré sa z rôznych dôvodov vyhli tejto povinnosti pri smernici NFRD.
3. Tretia etapa nastupuje v roku 2027, pričom v tomto roku budú musieť za hospodársky rok 2026 vykázať informácie kótované MSP (okrem mikropodnikov), malé a menej zložité úverové inštitúcie a kaptívne poisťovne. To znamená, že povinnosti ohľadom ESG sa na malé a stredné podniky začnú uplatňovať až v tretej fáze a tieto budú musieť začať so zberom potrebných údajov až v roku 2026.
4. Štvrtá etapa nastupuje v roku 2029, kedy budú musieť za hospodársky rok 2028 vykázať informácie podniky z tretích krajín s čistým obratom nad 150 miliónov v EÚ, ak majú aspoň jednu dcérsku spoločnosť alebo pobočku v EÚ, ktorá prekračuje určité prahové hodnoty.

2.2 Nariadenie o taxonómii

Ďalej legislatívny rámec EÚ pre ESG tvorí nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/852 z 18. júna 2020 o vytvorení rámca na uľahčenie udržateľných investícií a o zmene nariadenia (EÚ) 2019/2088 (ďalej aj „nariadenie o taxonómii“). Toto nariadenie nadobudlo účinnosť v roku 2020 a jeho cieľom je informovať investorov o tom, či je určitá hospodárska činnosť environmentálne udržateľná. Uvedené nariadenie má pomôcť k dosiahnutiu 3 cieľov už spomenutého Akčného plánu financovania udržateľného rastu. Ide o nasledujúce 3 ciele:

1) presmerovať toky kapitálu do udržateľných investícií v záujme dosiahnutia udržateľného a inkluzívneho rastu,
2) riadiť finančné riziká vyplývajúce zo zmeny klímy, prírodných katastrof, zhoršovania životného prostredia a sociálnych otázok,
3) posilniť transparentnosť a dlhodobý výhľad finančnej a hospodárskej činnosti (EUR-Lex, 2020).

Nariadenie o taxonómii teda zavádza niektoré kritériá na klasifikáciu činností vykonávaných priemyselnými spoločnosťami na základe ich environmentálnej udržateľnosti (v súlade s ustanoveniami Parížskej klimatickej dohody). Definícia špecifických kritérií na klasifikáciu činností vykonávaných priemyselnými spoločnosťami poskytuje väčšiu jasnosť, pokiaľ ide o environmentálnu udržateľnosť podnikania firiem (Bruno, Lagasio, 2021).

Nariadenie o taxonómii má spolu so smernicami SFDR aj CSRD za cieľ vytvoriť konzistentné environmentálne udržateľné normy. Článok 3 nariadenia o taxonómii ustanovuje klasifikačný systém, ktorý stanovuje kritériá pre environmentálne udržateľné ekonomické aktivity. Článok 9 nariadenia o taxonómii hovorí o 6 environmentálnych cieľoch, ku ktorým môžu firmy prispievať prostredníctvom svojich ekonomických aktivít. Týmito environmentálnymi cieľmi sú:

a) zmierňovanie zmeny klímy,
b) prispôsobenie sa zmene klímy,
c) trvalo udržateľné využívanie a ochrana vodných a morských zdrojov,
d) prechod na obehové hospodárstvo,
e) prevencia a kontrola znečisťovania, a
f) ochrana a obnova biodiverzity a ekosystémov.

Nariadenie o taxonómii tiež upravuje špecifické položky nariadenia SFDR, pričom zavádza nové požiadavky na zverejňovanie finančných informácií pre produkty, na ktoré sa vzťahuje. Úpravy zahŕňajú dodatočné pravidlá týkajúce sa zverejňovania informácií pred uzavretím zmluvy a/alebo pravidelných správ pre udržateľné investície alebo investície so sociálnymi alebo environmentálnymi charakteristikami (Redondo Alamillos, de Mariz, 2022).

2.3 Nariadenie o zverejňovaní informácií o udržateľnom financovaní (SFDR)

Napokon v roku 2021 vstúpilo do platnosti aj nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/2088 z 27. novembra 2019 o zverejňovaní informácií o udržateľnosti v sektore finančných služieb (nariadenie SFDR). Nariadenie nadobudlo platnosť v decembri 2019 a začalo sa uplatňovať v marci 2021. Je to súbor pravidiel, ktoré vyžadujú, aby firmy zverejňovali informácie o ESG rizikách svojich portfólií a klasifikovali svoje produkty do kategórií, ktoré zároveň poskytujú ďalšie informácie, požiadavky na zverejnenie (Redondo Alamillos, de Mariz, 2022). Toto nariadenie teda zavádza nový súbor pravidiel, ktorých cieľom je urobiť profil udržateľnosti fondov a finančných produktov porovnateľnejším a zrozumiteľnejším pre investorov. Nové pravidlá majú viesť ku klasifikácii finančných produktov do konkrétnych typov zahrnutím metrík na posúdenie ich environmentálnych, sociálnych a riadiacich vplyvov (ESG) (Bruno, Lagasio, 2021).

Stanovujú sa ním harmonizované pravidlá transparentnosti pre účastníkov finančného trhu a finančných poradcov, ktoré sa týkajú toho, ako začleňujú environmentálne a sociálne faktory a faktory dobrej správy do svojich investičných rozhodnutí a finančného poradenstva, a o ich celkovej ambícii udržateľnosti a udržateľnosti súvisiacej s produktmi. Je navrhnuté s cieľom obmedziť možné „environmentálne klamlivé vyhlásenia“, ak sú finančné produkty uvádzané na trh ako udržateľné alebo šetrné ku klíme (EUR-Lex, 2022b). Kľúčovým cieľom nariadenia SFDR je teda bojovať proti greenwashingu, fenoménu, ktorý sa objavil s dobrovoľnými opatreniami, ktoré predchádzali tejto novej regulácii, a ktorými spoločnosti maskujú svoje aktivity ako ESG pred spotrebiteľmi, s cieľom z toho vyťažiť. Vďaka nariadeniu SFDR budú mať investori lepší prehľad o tom, ako fond spĺňa ciele ESG. Okrem toho nariadenie SFDR zahŕňa koncept dvojitej významnosti, finančnej aj nefinančnej. Nariadenie SFDR sa zameriava na spoločnosti, aby boli transparentné, pokiaľ ide o riziká udržateľnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ich investície, a negatívny vplyv, ktorý by ich investície mohli mať na položky ESG (Redondo Alamillos, de Mariz, 2022).

Hoci sa nariadením stanovujú pravidlá zverejňovania, v skutočnosti sa od účastníkov finančného trhu a finančných poradcov požaduje, aby prijímali strategické obchodné a investičné rozhodnutia, ktoré potom musia zverejniť. Nariadenie prináša na finančné trhy väčšiu zodpovednosť, disciplínu a efektívnosť a urýchľuje hospodársku súťaž v rýchlo sa rozvíjajúcom segmente udržateľného financovania, zlepšuje informácie súvisiace s udržateľnosťou a

porovnateľnosť pre koncových investorov, ako aj údaje a informácie pre tvorcov politík, orgány dohľadu, akademickú obec a organizácie občianskej spoločnosti (EUR-Lex, 2022b). Pôsobnosť nariadenia SFDR sa vzťahuje na správcov aktív, finančných poradcov a poskytovateľov poistenia v EÚ. Patria sem dcérske spoločnosti so sídlom v EÚ, ktorých materské spoločnosti majú sídlo v krajinách mimo EÚ, ako aj spoločnosti mimo EÚ, ktoré pôsobia alebo obchodujú s fondmi v EÚ, a nepriamo aj správcovia poskytujúci služby v oblasti správy portfólia a/alebo investičného poradenstva. Okrem toho zahŕňa špecifické požiadavky na zverejňovanie zamerané na správcov aktív a finančných poradcov, ktorí nepracujú so žiadnymi produktmi alebo službami ESG alebo udržateľnosti (Redondo Alamillos, de Mariz, 2022).

Nariadenie SFDR zreteľne rozlišuje medzi vonkajšími rizikami pre udržateľnosť a nepriaznivými vplyvmi na udržateľnosť. Vonkajšie rizika pre udržateľnosť sú environmentálne a sociálne udalosti či stavy, resp. udalosti či stavy v oblasti správy a riadenia alebo podmienky, ktoré, ak nastanú, môžu spôsobiť skutočný alebo potenciálny zásadný negatívny vplyv na hodnotu investície. Nepriaznivými vplyvmi na udržateľnosť sú negatívne externality na environmentálnu a sociálnu oblasť a oblasť správy a riadenia (ESG) (EUR-Lex, 2022b).

Nariadenie je založené na transparentnosti, a to na dvoch úrovniach:

1. Transparentnosť na úrovni subjektu/transparentnosť zo strany účastníkov finančného trhu a finančných poradcov.
2. Transparentnosť finančných produktov.

Transparentnosť na úrovni subjektu, resp. zo strany účastníkov finančného trhu a finančných poradcov sa prejavuje v povinnosti na ich webových sídlach uviesť:

- informácie o tom, ako zvažujú negatívne externality svojich obchodných modelov, konkrétne hlavné nepriaznivé vplyvy investičných rozhodnutí alebo finančného poradenstva na udržateľnosť v environmentálnej a sociálnej oblasti a oblasti správy a riadenia, alebo
- informácie vysvetľujúce, prečo sa domnievajú, že takýto negatívny vplyv neexistuje,
- začleňujú riziká ohrozujúce udržateľnosť do svojho investičného rozhodovania a finančného poradenstva,
- sú ich politiky odmeňovania v súlade so začleňovaním rizík ohrozujúcich udržateľnosť (EUR-Lex, 2022b).

Transparentnosť finančných produktov sa rozlišuje pre dva druhy produktov, a to buď pre finančné produkty, ktoré podporujú environmentálne alebo sociálne vlastnosti, alebo finančné produkty, ktorých cieľom je mať pozitívny vplyv na životné prostredie a spoločnosť. Pre obe kategórie je potrebné vysvetliť, ako sa má dosiahnuť ich udržateľnosť v environmentálnej a sociálnej oblasti a oblasti správy a riadenia (ESG). Toto vysvetlenie má byť súčasťou predzmluvných dokumentov súvisiacich s finančnými produktmi. Spôsob dosiahnutia sa má v zmysle tohto nariadenia zas vysvetliť v pravidelných dokumentoch súvisiacich s finančnými produktmi (EUR-Lex, 2022b).

3. ZÁVER

ESG predstavuje v súčasnosti dôležitú tému, ktorá sa netýka len investovania, ale aj fungovania firiem vo všeobecnosti. Tento koncept vznikol zo spoločenský zodpovedného podnikania, investovania a jeho význam podporila práve občianska spoločnosť, ktorá v súčasnosti sústreďuje pozornosť na vyriešenie problémov životného prostredia. Avšak je to práve vhodné nastavená právna regulácia, ktorá dokáže vytvoriť potrebné základy a podporiť rozvoj danej oblasti. V prípade právnej úpravy ESG je to práve EÚ, ktorá v tejto oblasti kraľuje vo svete. V poslednom desaťročí prijala EÚ postupne niekoľko smerníc a nariadení, ktorými vytvorila právny rámec ESG platný pre všetky svoje členské krajiny. Práve postupný prechod od smerníc k nariadeniam v právnej úprave tejto oblasti zdôrazňuje rastúci význam, ktorý EÚ pripisuje právnej regulácii ESG, keďže nariadenia sa na rozdiel od smerníc uplatňujú v celom svojom rozsahu a majú priamy účinok.

Prvým významným predpisom v tejto oblasti, ktorý EÚ prijala, je smernica o nefinančnom výkazníctve (NFRD), ktorá však nestačila potrebám EÚ, a tak od januára 2023 začala platiť smernica o vykazovaní informácií o udržateľnosti podnikov (CSRD). Prvá spomenutá smernica vyžadovala od spoločnosti, aby sa do správy o hospodárení zahrnul aj nefinančný výkaz, ktorého obsahom sú práve informácie týkajúce sa ESG, avšak išlo len o povinnosť pre spoločností s viac ako 500 zamestnancami. Smernica CSRD však priniesla rozšírenie rozsahu požadovaných informácií a túto povinnosť rozširuje postupne aj na malé a stredné podniky, pre ktoré to bude určite veľkou výzvou aj napriek tomu, že im tato povinnosť vzniká až v roku 2027.

Druhý významný predpis v oblasti ESG je nariadenie o taxonómii, ktoré zavádza niektoré kritériá na klasifikáciu činností vykonávaných priemyselnými spoločnosťami na základe ich environmentálnej udržateľnosti. Nariadenie o taxonómii tiež upravuje špecifické položky nariadenia SFDR, ktoré predstavuje tretí významný právny predpis, ktorému sme v našom príspevku venovali pozornosť. Nariadenie o zverejňovaní informácií o udržateľnom financovaní (SFDR) zavádza nový súbor pravidiel, ktoré majú viesť ku klasifikácii finančných produktov do konkrétnych typov.

Na záver však treba uviesť, že spomenuté právne akty síce tvoria základný právny rámec ESG v EÚ, avšak jeho súčasťou sú aj ďalšie právne predpisy, ktorým sme však nevenovali pozornosť vzhľadom na krátkosť príspevku.

Zdroje

1. BERGMAN, M. S., DECKELBAUM, A. J., KARP, B. S. Introduction to ESG. 2020. Dostupné na: <https://corpgov.law.harvard.edu/2020/08/01/introduction-to-esg/>.
2. BRUNO, M., LAGASIO, V. An overview of the European policies on ESG in the banking sector. In Sustainability. 2021, 13(22).
3. EUR-Lex. Hodnotenie environmentálne udržateľných investícií. 2020a. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content /SK/LSU/?uri=CELEX:32020 R0852>.
4. EUR-Lex. Zverejňovanie informácií o udržateľnosti v sektore finančných služieb. 2020b. Dostupné na: <https://eur-lex.europa. eu/legal-content/SK/LSU/?uri=CE LE X:32019R 2088>.
5. EUR-Lex. Zverejňovanie nefinančných informácií a informácií týkajúcich sa rozmanitosti veľkými podnikmi a skupinami. 2014. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-conten t/sk/LSU/?uri=CELEX:32014L 0095>.
6. FLAMMER, C., TOFFEL, M. W., VISWANATHAN, K. Shareholder activism and firms' voluntary disclosure of climate change risks. In Strategic Management Journal. 2021, 42(10), s. 1850 – 1879.
7. PAPADOPOULOS, K., ARAUJO, R., TOMS, S. ESG Drivers and the COVID-19 Catalyst. Harvard Law School Forum on Corporate Governance. 2020. Dostupné na: <https://corpgov. law. harvard. edu/2020/12/27/esg-drivers-and-the-covid-19-catalyst/>.

8. KAO, L. L. ESG-Based Performance Assessment of the Operation and Management of Industrial Parks in Taiwan. In Sustainability. 2023, 15(2), s. 1424.
9. LI, T. T. et al. ESG: Research progress and future prospects. In Sustainability. 2021, 13(21).
10. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2019/2088 z 27. novembra 2019 o zverejňovaní informácií o udržateľnosti v sektore finančných služieb.
11. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2020/852 z 18. júna 2020 o vytvorení rámca na uľahčenie udržateľných investícií a o zmene nariadenia (EÚ) 2019/2088.
12. Rada EÚ. Rada s konečnou platnosťou schválila smernicu o vykazovaní informácií o udržateľnosti podnikov. 2022. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/press /press-releases/2022/11/28/council-gives-final-green-light-to-corporate-sustainability-reporting-directive/>.
13. REDONDO ALAMILLOS, R., DE MARIZ, F. How Can European Regulation on ESG Impact Business Globally? In Journal of Risk and Financial Management. 2022, 15(7), s. 291.
14. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/95/EÚ z 22. októbra 2014, ktorou sa mení smernica 2013/34/EÚ, pokiaľ ide o zverejňovanie nefinančných informácií a informácií týkajúcich sa rozmanitosti niektorými veľkými podnikmi a skupinami.